

Suomen luonnon monimuotoisuuden suojelun ja kestävä käytön kansallisen strategian ja toimintaohjelman toteutusta ja seuranta edistävä työryhmä 2006–2016
(YM016:00/2007)

KOKOUSPÖYTÄKIRJA
16.3.2015

TYÖRYHMÄN KOKOUS 1/2015 (kokous 73)

Aika: Tiistai 3.2.2015, klo 14.00–16.30
Paikka: Ympäristöministeriö, kokoushuone Foorumi
Läsnä: Timo Tanninen, ympäristöministeriö (PJ)
 Ilkka Heikkinen, ympäristöministeriö (VPJ)
 Ulla Ahonen, ympäristöministeriö
 Kristiina Niikkonen, ympäristöministeriö
 Matti Nummelin, ulkoasiainministeriö
 Päivi Tikkakoski, ulkoasiainministeriö
 Jari Salila, oikeusministeriö
 Sami Heikkilä, puolustusministeriö
 Jukka Tulivuori, Opetushallitus
 Johanna Niemivuo-Lahti, maa- ja metsätalousministeriö
 Katja Matveinen-Huju, maa- ja metsätalousministeriö
 Riikka Aaltonen, työ- ja elinkeinoministeriö
 Kirsi Törmäkangas, sosiaali- ja terveystieteiden ministeriö
 Rauno Väisänen, Metsähallitus
 Antti Otsamo, Metsähallitus
 Inka Musta, Metsäteollisuus ry.
 Liisa Pietola, Maa- ja metsätaloustuottajain Keskusliitto MTK r.y.
 Jaana Lehtimäki, Suomen Akatemia
 Jukka-Pekka Jäppinen, SYKE
 Tapani Veistola, Suomen luonnonsuojeluliitto
 Marko Svensberg, Suomen riistakeskus
 Marina von Weissenberg, ympäristöministeriö (siht.)
 Ari-Pekka Auvinen, SYKE (siht.)
 Marja Pylvänäinen, SYKE (siht.)
 Heikki Korpelainen, YM, vierailija
 Janne Kotiaho, Jyväskylän yliopisto
 Anne Raunio, SYKE, vierailija
 Riku Lumiaro, SYKE, vierailija

1. Kokouksen avaus

Kokouksen puheenjohtaja Timo Tanninen (YM) avasi kokouksen klo 14.00. Esiteltiin uudet jäsenet: Jukka Tulivuori (OPH) jatkaa Lea Houtsosen eläkkeelle jäämisen jälkeen ryhmässä ja Päivi Tikkakoski (UM) tulee kansainvälisten biodiversiteettiasioiden alatyöryhmän sihteeriksi.

2. Edellisen kokouksen pöytäkirja

Edellisen kokouksen pöytäkirja (kokous 72, 2.12.2014) hyväksyttiin. (Inka Musta oli korjattu ELITEn puheenvuoron pitäjäksi). Huomioita edellisestä kokouksesta: Haitalliset tuet -raporttia ei saatu valitettavasti tähän kokoukseen. Se toimitetaan ryhmälle mahdollisimman pian. Suomen TEEB-raportti luovutettiin 20.1. Tilaisuus ekosysteemipalveluiden jatkotoimista pidetään Säätytalolla 26.3. klo 9–12. 8(j)-alatyöryhmälle on myönnetty lisäaika 31.3.2015 asti.

3. Asialista

Asialista hyväksyttiin kokouksen työjärjestykseksi. Lisäksi Heikki Korpelainen esittelee luonto- ja lintudirektiivien Fitness Check'ia ajankohtaisissa asioissa.

4. Ajankohtaiset asiat

- Heikki Korpelainen YM, luonto- ja lintudirektiivien Fitness Check
Fitness Check on komission instrumentti, jolla arvioidaan onko kyseinen EU:n toimi 'käypänen' (fit for purpose). Nyt vuorossa olivat luonto- ja lintudirektiivien arviointi. Pääkysymykset, joita tarkastellaan: Vaikuttavuus, Tehokkuus, Koherenssi, Relevanssi, EU:n lisäarvo. Tutkitaan mm. toimeenpanon onnistumista ja ongelmia, kustannuksia, tehostamista sekä tilannetta jäsenmaissa. Tietolähteitä saa esittää lisää. Aikataulu tammikuu-syyskuu 2015, mm. huhtikuussa avoin konsultaatio ja Euroopan luonnon tila -raportti. Komission raportti valmistuu alkuvuosi 2016. (katso kalvot liitteenä) http://ec.europa.eu/environment/nature/legislation/fitness_check/index_en.htm
- Soidensuojelu ollut julkisuudessa, soidensuojelun työryhmän määräaika pidennettiin syyskuun loppuun, tehtiin uusi tehtäväksianto, jossa vapaaehtoinen suojelu mukana.
- Global Business & Biodiversity Forum järjestetään Suomessa lokakuun lopussa. [http://www.ym.fi/fi-FI/Ajankohtaista/Global_Business_Biodiversity_Forum_Suom\(32572\)](http://www.ym.fi/fi-FI/Ajankohtaista/Global_Business_Biodiversity_Forum_Suom(32572))
- EUn BD-strategian tarkistus tehdään tänä vuonna. Suomellakin on väliarviointi 2015. Seuraavassa kokouksessa 3.3. käydään läpi strategia ja tehdä päätös strategian väliarvioinnista (ei toimintaohjelman). Väliarvioinnissa hyödynnetään uudet olemassa olevat raportit: Maaraportti, BD-indikaattorit, luonto- ja lintudirektiivien raportoinnit jne. EU komission raportointi ei vaadi mitään uutta raportoitavaa, vaan siinäkin hyödynnetään jo kerättyjä tietoja ja tehtyjä raportointeja.
- Metsähallitus luovutti saariston kansallispuistojen täydennysselvityksen ympäristöministeriölle. Se on lausunnolla. Merialueet ja vedenalainen luonto ovat aliedustettuina. MH arvioi myös Porkkalanniemen ja sen edustan merialueen suojeluvaihtoehtoja.
- 2015 on YK:n (FAO) kansainvälinen maaperävuosi. <http://www.fao.org/soils-2015/en/>
- Kansainvälisen biodiversiteettipäivän 22.5. teema on vuonna 2015 on Biodiversiteetti ja kestävä kehitys, tavoitteena luoda kestävä kehityksen tavoitteet osaksi YK:n 'Post 2015 Development Agenda' a. <https://www.cbd.int/idb/2015/>

5. LUTU-toimintaohjelman väliarviointi (ryhmäpäällikkö Anne Raunio, SYKE)

BD-toimintaohjelmassa tavoite: ”Toteutetaan eri hallinnonalojen ja sidosryhmien yhteistyönä laadittu toiminta-suunnitelma Suomen uhanalaisten luontotyyppien tilan parantamiseksi.” <http://hdl.handle.net/10138/37027> (julkaisu).

Väliarviointi toteutettiin SYKEssä 2014. Täydennykset MMM:ltä liittyen tulvasuojeluun sekä vieraslajeihin. Päähuomio väliarvioinnissa on toimenpide-ehtotusten toteutumisessa (kts. taulukko liitteenä olevassa esityksessä).

Väliarvioinnissa käytiin toteutumista läpi aihepiireittäin ja todettiin mitä oli saavutettu ja missä ei olla vielä edistytty tavoitteiden saavuttamisessa. (kts. esitys)

- 1) Lainsäädäntö, hallinto ja ohjaus
- 2) Luonnonsuojelualueverkoston ja luonnonsuojelualueiden hoidon kehittäminen
- 3) Alueiden käytön suunnittelu
- 4) Talouskäytössä olevien alueiden hoito ja käyttö
- 5) Tietoaaineistot ja -järjestelmät sekä luontotyyppien tilan seuranta
- 6) Viestintä ja koulutus

Luontotyyppien uhanalaisuuden arviointi jatkossa:

- LuTU-asiantuntijaryhmät toimivat edelleen ja jatkavat tietopohjan vahvistamista sekä osallistuvat EU-hankkeeseen Red List of European Habitats
- LuTU-hanke osallistuu IUCN:n menetelmän kehittämiseen ekosysteemien uhanalaisuuden arvioimiseksi
- Seuraavaa kansallista arviointia valmistellaan vuosiksi 2016–2017 (tulosten julkaisu 2018)

- Väliarvioinnin tulokset julkaistaan ympäristöhallinnon verkkosivuilla www.ymparisto.fi/luontotyypienuhanalaisuus

LuTU-asiantuntijaryhmien toimintarahoituksen vakiinnuttamisessa ei ole edistytty.

Kysymykset LuTU-ryhmältä BD-seurantatyöryhmälle:

- Miten toimenpide-ehdotukset saadaan toteutettua vuoteen 2020 mennessä?
- Miten luontotyyppien tilaa parantavat toimet saadaan niin laaja-alaisesti vaikuttaviksi, että on todellista merkitystä?

Keskustelu

Todettiin, etteivät luontotyypit saa uhanalaistua enempää! Tietoaaineistoista keskusteltiin, kuinka viranomaisten varmentamaa tieto on. Todettiin, että suojelussa maanomistajalähtöisyys on tärkeää, samoin oma-aloitteisuus. Riistakeskus kertoi, että 130 kohdetta ehdolla suojeltaviksi.

Metsäkanalinnuille on hoitosuunnitelma. Talousmetsiin keskittyvää toimintaa meneillään: Askel riistametsään sekä Riistaa reunoilta -hankkeet, metsästäjät ovat tehneet kosteikkoja kautta aikojen, Riistametsä-life -hanke haussa ym. Puolet metsästäysmaista on metsästäjien omistamia maita.

Toimintaohjelmaa ei ole tarkoitus päivittää tässä yhteydessä. Väliarviossa ei anneta suosituksia toimenpiteiksi, tämä on kevyt väliarvio, joka vaatii jatkotyöstöä. Kysymykset suunnattu BD-työryhmälle. (yllä). Todettiin, että seurantarayhmä palaa siihen, miten toimenpide-ehdotusten toimeenpanoa voitaisiin parantaa.

Tässä välissä kuultiin asialistan kohta 8. Janne Kotiaho ja ELITE.

6. Master Class -koulutus – yritysvastuuvälennusta yrityksille (viestintäasiantuntija Riku Lumiaro, SYKE)

Riku Lumiaro kertoi yrityksille suunnatusta Master Class -koulutuksesta, jonka ensimmäiselle kurssille osallistui 9 yritystä. Yritykset tarvitsevat pitkän aikavälin suunnitelmia, sillä ne eivät voi muuttaa toimintakulttuuriaan kovin nopeasti. Yritysten BD- ja luontoviestintä on varovaista, ne ovat mahdollisesti pelänneet leimautuvansa viherpesijöiksi. Yritykset kyllä tukevat luonnon- ja ympäristönsuojelua rahalahjoituksin ja tekevät yhteistyötä järjestöjen kanssa.

Yritysten kanssa on pyritty toiminnan tuottavuuteen samalla kuin luontoa suojellaan, tavoitteena liiketaloudellisesti kannattava toiminta. Yrityksille on tarjottu vuorovaikutteisia konsepteja, jotka vaativat panostamista ja innovaatioita. Ne tarvitsevat motivaatiota ja konkreettisten työkalujen tarjoaminen on tärkeää.

Master Class -kurssilla yritykset tekivät oman analyysinsä omasta toiminnastaan. Ne löysivät toiminnastaan erilaisia ekosysteemipalveluja, joita ne käyttävät, joihin ne vaikuttavat sekä keinoja, joilla ne voivat vähentää tai 'korjata' vaikutuksiaan. Koulutus synnytti yhteistyötä yritysten välille ja uusia verkostoja syntyi.

Keskustelu

Tulevaisuuden näkymät: Master Class -koulutus jatkuu. SYKE/LK sai FIBS ry:ltä tarjouspyynnön vastaavansisältöisen koulutuksen järjestämisestä uusille yrityksille vuonna 2015 ja SYKE on tehnyt FIBS ry:lle heidän pyyntöään vastaavan räätälöidyn tarjouksen. Business & Biodiversity -tietoisuutta nostetaan. Tärkeää on, että pidetään yritysten motivaatio yllä, innostus ja motivaatio uusiin asioihin yleensä nousee ja laskee.

7. BD-viestinnän painopisteet vuonna 2015 – tilannekatsaus (BD-viestintäryhmän puheenjohtaja Ulla Ahonen, YM)

Biodiversiteettiviestintä-alatyöryhmä kokoontui tammikuun 16. vuoden 2015 viestinnän suunnittelupäivään Nuuksiin. Tilaisuuteen osallistuivat YM, SYKE ja UM. MH ja MMM olivat lähettäneet kirjalliset kommentit etukäteen. Pj. Ulla Ahonen YM, kertoi että ryhmä oli käynyt läpi tahojen omien sekä vuoden 2015 yhteisiä viestintäpainopisteitä. Tarkistettiin viestintäryhmän kokoonpano ja siihen esitetyt muutokset. OPH luopuu jäsenyydestä, kun Lea Houtsonen jäi eläkkeelle.

Keskusteluissa nousi esille, että opetussektorin mukanaolo olisi erittäin tärkeää, jotta lapset ja nuoret, opettajat ja oppilaitokset saadaan mukaan toimintaan. OPH selvittää vielä jäsenyyttään. Muut ilmoittavat jäsenensä tai vahvistavat jatkon. SYKE, YM, UM, MMM ja YLE jatkavat. PLM:n jäsenyys selvitetään, samoin Liikenneviraston. Keskustelua oli myös ryhmän kokoonpanon laajentamisesta: TEM, LUOMUS, LUKE?

BD-viestintäohjelma päivitetään ja tehdään vuosikalenteri. Vuoden 2015 kohderyhmiksi on valittu yritykset sekä lapset ja nuoret, opettajat ja oppilaitokset. Sovitaan mitä konkreettista voidaan yhdessä tehdä.

Luonnon puolesta -blogi päätettiin lopettaa muun muassa sen vuoksi, että bloggauksia on vähän ja bloggaajajoukko on hyvin pieni sekä lukijakunta suppea. Blogin elvyttäminen ei ole onnistunut, vaikka sille on annettu useita kertoja jatkoaikaa, sanoi Ahonen. Tämä ja viestinnän laajuus kohti 2020 tavoitetta *Luonnon monimuotoisuuden häviämisen pysäyttäminen* edellyttää Marina von Weissenbergin YM mukaan, että päinvastoin tulisi kaikin keinoin edistää Aichi-tavoitteiden toteutumista, ja erityisesti tavoite 1 edellyttää viestintätoimien lisäämistä lakkauttamisen sijaan. Hän jätti eriyvän mielipiteen: ”Päätös lopettamisesta on liian ohuella pohjalla, eikä päätös ollut yksimielinen viestintäkokouksessa Nuuksiossa”. Twitter-tilin ja Luonnon kirjo -uutiskirjeen toimittamista jatketaan. Sosiaalisen median hyödyntäminen ja lisääminen edellyttää myös koulutusta ja viestintäasiantuntemusta.

Yleisesitettä biodiversiteetistä on toivottu. SYKEssä on tehty esitys, josta keskustellaan seuraavassa BD-viestintäkokouksessa. On toivottu myös powerpoint-pakettia aiheesta.

Tämän vuoden painopisteet ja päivitetty toimintasuunnitelma sekä mitä ja miten viestitään, esitellään seurantar ryhmälle.

8. Elinympäristöjen tilan edistämisen työryhmä ELITE (professori Janne Kotiaho, Jyväskylän yliopisto)

ELITE-työryhmän puheenjohtaja, professori Janne Kotiaho kertoi työryhmän työn vaiheesta ja sisällöstä (esitys liitteenä). Työryhmälle on myönnetty jatkoaikaa 31.5.2015 saakka ja se luovuttaa loppuraporttinsa BD-seurantar työryhmälle.

Keskustelu

Käytiin vilkas keskustelu aiheesta. Työryhmän työtä kiiteltiin, toisaalta todettiin työn haasteellisuus ja aikataulupaineet. Tuotiin esiin työhön liittyvät epävarmuudet johtuen mm. tiedon puutteesta ja asiantuntija-arvioiden varsin suuresta roolista. Siltä osin todettiin kuitenkin, että mallissa käytetyt luvut säilytetään, joten ne ovat myös jälkepäin tarkistettavissa. Metsäalatyöryhmässä keskustelua on herättänyt myös lähtötilanteena käytettävän luonnontilan määrittely. Metsäryhmä ei ole yksimielinen käytetystä metsien luonnontilan määrittelystä. Vesiekosysteemien osalta ei ole ollut omaa alatyöryhmää, mutta ne tarkastellaan muulla tavalla. Ilmastonmuutoksen hillinnän ja siihen sopeutumisen tarkastelu on ollut haasteellista. Vaikutusten arviointi tarvitaan myöhemmin, sitä ei ole tehty tässä. Lisäksi todettiin, että ELITE-työryhmän työ luo tietopohjaa varsinaisille elinympäristöjen tilan edistämistoimille, mutta niistä päättäminen on aikanaan oma prosessinsa.

9. Muut asiat

Ei tullut esiin muita asioita.

10. Seuraavat kokoukset

tiistai 3.3.2015 klo 9–11, YM Kuukkel
 keskiviikko 15.4.2015 klo 9–11, YM Kuukkel
 tiistai 12.5.2015 klo 9–11, paikka ilmoitetaan myöhemmin
 tiistai 9.6.2015 klo 9–11, paikka ilmoitetaan myöhemmin

Mikäli kokousaika ei sovi, jäseniä pyydetään järjestämään varahenkilö paikalle.

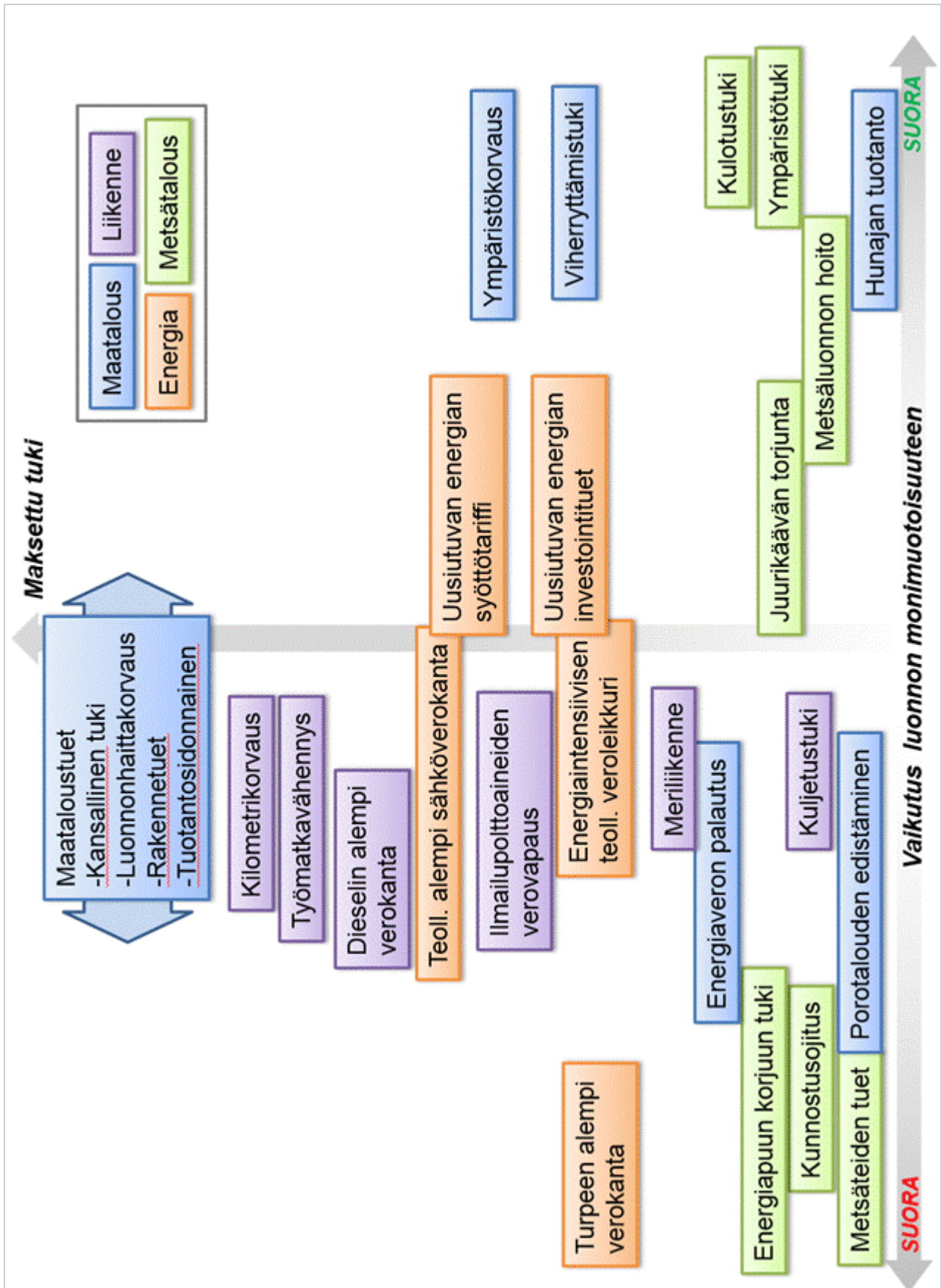
11. Kokouksen päättäminen

Kokouksen varapuheenjohtaja Timo Tanninen päätti kokouksen klo 16.25.

Puheenjohtaja Timo Tanninen

Sihteeri Marja Pylvänäinen

Jakelu: Työryhmän puheenjohtaja, varapuheenjohtaja, jäsenet, sihteerit ja pysyvät asiantuntijat.

Kuvio 6. Tukipilvi eli luonnon monimuotoisuuteen vaikuttavien tukien kuvaus.

Vaaka-akseli kuvaa tuen vaikutusta luonnon monimuotoisuuteen, vasemmalta oikealle edeten suoraan haitallisesta epäsuorasti haitalliseen ja edelleen epäsuorasti hyödyllisestä suoraan hyödylliseen. Pystyakseli kuvaa maksettua tuen määrää. Kuvion tarkoitus on havainnollistaa suurpiirteisesti tukirakenteiden suhteellisia monimuotoisuusvaikutuksia sekä maksettuja määriä. Sen on tarkoitus toimia havainnollistavana apuvälineenä tämän selvityksen muun tekstin ohessa.